

STOCKHOLMS COURIER.

Måndagen den 24 Januari.

Sine ira, studio et metu.

RIKSRÄTTEN:

Et förslag, bedömdt af Svenska Lag-sifstare vid sista Riksdag.

(Slut från föregående N:r).

I Norriges Grundlag stadgas om en Riks-Rätt, hvars pluralitet utgöres af Stor-Tingets Ledamöter, och som således är den motsatta ytterligheten mot vår. Om det är af yttersta vigt, at en man, beklädd med et i sin natur så äfventyrligt och så ansvarsfullt embete, som en Ministers, må vara trygg vid lagen mot et missnöje, på hvars anledningar et folk alltid så lätt kan vara bedraget; måste också ingen ting vara mera angeläget, än at detta missnöje icke sjelft för tilfallet får utse et parti at dömma öfver den förhatliga Ministern. Vi anse derfor Norriges Riks-Rätt vara ännu mindre tjenlig än vår.

At tänka sig en bättre, än begge dessa, — en som hvarken är för tilfallet insatt af folksmagten, eller beroende af Regeringsmagten — gifvas endast tre möjligheter: den ena, at Riks-Rätten utgöres af enkom utsedda Ledamöter, den andra, at innehafvarne af vissa beställningar i staten, och den tredje at någon viss medborgareklass äro dertil sjelfskrifne.

Et Öfverhus skulle kunna gifvas, så organiseradt, at det kunde och borde vara Riks-Rätt; och detta vore den enda

utvägen at härtil hafva en viss *medborgareklass*. Et sådant Öfverhus finnes ej hos oss; och man kan icke förutse, huru och när det skall kunna införas.

Om Ledamotskapet i Riks-Rätten skulle förenas med vissa andra *beställningar* i staten; så vore det endast högre embeten, som borde komma i fråga — emedan, i sanning, ej något högre finnes än detta Ledamotskap. När åter förtroende-embetens innehafvare och Högsta Domstolens Ledamöter undantagas; så lära knappast flere höge Embetsmän återstå, än Hof-Rätts Presidenterne; och det blir således omöjligt at på detta sätt få en Riks-Rätt.

Den enda utvägen är då, at til Riks-Rätten *enkom utse* Ledamöter; och fråga blir blott om sättet.

Detta åter måste sökas bland fyra möjligheter: den ena, at Konungen nämner, utan förslag; den andra, at Ständerne föreslå och Konungen nämner inom förslaget; den tredje, at Konungen i nåder skulle föreslå och Ständerne välja bland de föreslagne; samt den fjerde, at Ständerne välja utan förslag. Alla öfriga möjliga utvägar måste upkomma genom sammansättning af dessa fyra. Så skulle, t. ex., en femte möjlighet vara, at en del af ledamöterna tillsättas genom Ständernas förslag och Konungens utnämning, samt en annan del genom Konungens förslag och Ständernas utnämning.

Då vi nemligen i all händelse förut-sätta, at embetet innehafves på lifstid, eller så länge, som Anders Danielssons förslag innehåller; skulle vi icke ens finna något ondt i den, annars högst förkastliga, fjerde utvägen, at låta Ständerne ensame välja. Än mindre hafva vi något at påminna dervid, at Konungen, utan förslag, i nåder utnämner. Skålen härtill äro redan sagda. Och följden är, at äfven alla de öfriga utvägarne äro goda. Ty är det likgilltigt, at Konungen ensam eller Ständerne ensame verkställa utnämningen; så kan ingen olägenhet upkomma derigenom, at den ena af dessa magter föreslår och den andra utnämner.

Den som gör utnämningen, är dock derföre ansvarig inför allmänna omdömet; och det är godt, hafva vi redan sagt, både för Konungamagten och folkmagten, at icke ensam häfta för denna ansvarighet. Genom begges deltagande upkommer den fördelen, at begge fritagas från klander. Derföre är det, som, enligt vårt omdöme, ingen bör äga någon synbar öfvervigt. Denna fördel är i det i fråga varande förslaget icke fullkomligen iakttagen. Konungens utnämningrätt inskränkes inom Ständernes förslag, utan at Ständerne äro underkastade någon deremot svarande inskränkning. Fullkomlig blir jemnvigten först då, när den femte utvägen vidtages, så at halfva antalet utnämnes af Konungen efter Ständernas förslag, och halfva af Ständerna efter Konungens förslag.

Detta är således det sätt, vi föreställa oss såsom det fördelagtigaste, sedan vi försökt i tankan upfatta alla möjliga.

Slutligen böra vi ej underlåta at anmärka en ofullständighet, som vi trött oss finna i förslaget. Der står icke, huru det skulle tilgå med upgörandet af Ständernas förslag til Riks-Rätts-Ledamöter, — en sak, som åtminstone icke bordt

saknas i den upgjorde redactionen, och destomera nödvändig, som fråga är om et uttryck af Ständernas allmänna vilja, hvartil utvägen är så svår under vår sönderdelade representation. — Om hvarje Stånd för sig valde genom omröstning med slutna sedlar; så kunde de personer, som af alla fyra Ständerna blifvit valde, först upföras på förslaget, och de felande derefter väljas af Opinions-Nämnden bland de öfriga, som funnes på Ständens listor.

At nu i förväg bemöta de inkast, vi må hafva at förvänta, kunna vi icke påtänka. Ett förefaller oss dock genast såsom sannolikt. Vi hafva sagt, at, med undantag af Högsta Domstolen och förtroende-Embeten, samt Hof-Rätts-Præsidenternes, ej några Embeten finnas nog höga, at förenas med rättighet til Ledamotskap i Riks-Rätten. Hvar skall man då, när desse enkom tillsättas, finna män, nog uphöjde at bekläda dem? eller huru skola de förenas med andra lägre embeten? — Jo, de blifva i och för sig sjelfva en uphöjelse, alltför stor, när fråga är at *åtfölja* et annat embete, men ej för stor at från en lägre beställning uphinnas och dermed förenas. En Nämndeman, som skulle få denna uphöjning, blefve ej för god at vara Nämndeman; men en vice President vore vida för liten, at berättigas dertil genom vice Presidents fullmagten. Man kan ej fela at inse denna skilnad.

LAGFARENHET.

Den sak, hvarom följande underdåniga Deduction handlar, torde för alla, som bekymra sig om vår lagskipning, finnas vara af nog intresse, at förtjena underkastas allmänhetens omdöme.

(Insändt.)

Utgifvit d. 13 Maj 1819.

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts Borgrätter hafva meddelat en lagskipning, som, i fall den vore enligt med Svenska lagarne, borde kungöras öfver hela den civiliserade världen, at injaga fruktan för dessa lagar och bereda försigtighetsmått emot dem, derest sådant ens vore möjligt. Frågan är om en skuldfördrings föråldrande, och huruvida en menniska genom flyttning från det land, efter hvars lagar han åtagit sig och häftar för en förbindelse, skall från densamma vara fri endast derigenom, at han flyttar til et annat land, hvarest föråldringstiden (prescriptionen) är kortare, änskönt han sökes långt förr än föråldringen inträffat efter det förstnämnda landets lagar.

I sådant fall är det påtagligt, at ingen menniska är säker om sin fordran i det land, som ej har den kortaste prescriptionstid bland alla, derest han ej kan vara säker, at gäldenären icke flyttar til et annat land, der samma tid är kortare. Alla invånare i det förra landet måste då lära sig känna alla sådana länders prescriptionslagar, dit deras gäldenärer möjligen få lust at flytta — d. v. s. hela den kända verdens — och tilse, at deras fordringar blifva indrifue inom den kortaste tid, som i någotdera af dessa länder är bestämd för fordringars föråldrande. Det är svårt för hvilken enskild person som helst at skaffa sig all härtil nödig lagkunskap, och för de fleste alldeles omöjligt. De Regeringar och Lagstiftare, som ville sörja för sina medborgares säkerhet, och icke låta sina lagar blifva en snara för dem, skulle således finna sig nödsakade at ändra dessa lagar, så snart något annat land hade eller finge en kortare prescriptionstid — eller ock

måste Regeringarne öfverenskomma, at på skeende reclamationer utleverera hvarje inflyttad utländning och all hans egendom, så snart en borgenär begärde at mot honom få anställa kraf efter det lands lagar, hvarest han åsamkat sig skulden, och der den icke vore föråldrad, på det han måtte kunna der dömmas och hans egendom utmätas.

Den person, mot hvilken jag blefve nödsakad at hos min Regering begära, på försök, en dylik reclamation, i fall E. K. Maj:ts Borgrätters domslut skulle stå fast, är Kapellmästaren vid E. K. M:s Hof-Kapell, Professoren *E. L. Du Puy*. Min rätt mot honom är utom all fråga. Jag har til dess bevakande aldrig något försummat; och jag skall ej heller försumma de yttersta uptänkliga medel at göra den gällande. Mig synes det vara et postulat, at den, hvars rätt ej efter någon lag är förverkad, måste efter någon lag kunna utbekomma sin rätt. — Anledningarne til det helt olika begrepp, E. K. M:s Borgrätter gjort sig om saken, synas mig lätteligen undanröjda genom följande enkla framställning som föga annat är än en omskrifning af hvad jag hos Öfre Borgrätten anfört.

På grund af et i Rheinsberg i Preussen den 12 Aug. 1791 utgifvit så kalladt vaxelbref, har jag til Nedre Borgrätten låtit instämma Professoren Du Puy, med påstående at af honom utbekomma 200 R:dr Preussiskt curant jemte räntor; men Du Puy har undandragit sig betalning af denna fordran, och Nedre Borgrätten har befriat honom derifrån genom dom d. 8 Aug. 1818, hvilken dom Öfre Borgrätten under den 26 sistl. Mars fastställt. Hvardera har nyttjat sina skäl, dem jag underdånigst utbeder mig at få granska.

Vaxelbrefvet, som utgör grunden för mitt kraf, är af den beskaffenhet, som i Preussiska lagen betyder, hvad i den

Svenska kallas löpande förskrifning, icke invisning på någon annan, utan omedelbar förbindelse af utgifvaren, at sjelf betala (*trockner oder eigener Wechsel*). Genom denna förskrifning har Professoren Du Puy, då varande Kammar-Musicus hos H. K. H. Prins Henrik af Preussen, utfäst sig at til min hustrus förre man, affidne Mühlenmeister Koeppen, eller ordres, den 1 Oct. 1791 betala låntagne 200 R:dr Preussiskt curant jemte fem proC. ränta. Efter Koeppen ärfde min hustru denna fordran; och gäldenären försvann från orten redan inom den tid af ett år efter förfallodagen, som förskrifningen enligt Preussisk lag ännu ägde den strängare executiva kraften, hvilken i samma lag kallas vaxelkraft (*Wechselverbindlichkeit*). Häröfver har jag på sjelfva förskrifningen låtit teckna bevis af behörig Preussisk Embetsman d. 4 Sept. 1792. Men som jag icke är i tillfälle at visa, det protesten blifvit vidare fullföljd i den af vår lag föreskrifna ordning; så har jag nu icke heller ansett mig kunna njuta til godo den nyssnämnde vaxelkraften, utan har jag ansett förskrifningen nu mera endast kunna begagnas såsom vanligt skuldebref, jemlikt Preussiska lagens stadganden i 2 Delen 8 Tit. 908, 974, 1063, 1080 och 1218 §§. Rättegångsättet så väl som föråldringstiden för denna förbindelse äro enligt nämnde lagstäl- len enahanda, som för vanlig skuldfordran. Denna föråldringstid bestämmes i 1 Del. 9 Tit. 545 och 546 §§. til 30 år från den dag, då förbindelsens uppfyllande först kunnat fordras; och det är således tydligt, at då 27 år icke förflutit från det i fråga varande vaxelbrefvets utgifvande, innan jag gjorde talan hos Nedre Borgrätten anhängig, mitt kraf emot Professoren Du Puy efter Preussisk lag ännu står öppet.

Han har svarat mig, at han vill döm-

mas efter Svensk lag, enligt hvilken fordringar ej gälla längre än 10 år, och således vara fri från betalnings-skyldigheten. Nedre Borgrätten har åter räknat 20 års föråldringstid, emedan förbindelsen var til utländsk man utgifven före år 1800, och derigenom kommit til samma slutföljd, nemligen at fordringsrätten var förlorad. Kongl. Förordningen den 13 Juni 1800, som här blef tillämpad, handlar dock endast om förbindelser, utgifna på Svensk botten eller afhandlade emellan Svenskar, men hvilkas innehafvare äro utländningar eller utrikes vistande Svenskar. Och til de förbindelser, som utom Sverige ingås emellan utländningar, kan åtminstone ingen Svensk lag längre tillbaka lämpas, än sedan utgifvaren kommit at lyda under Svensk domsrätt.

Jag antager således, at Du Puy bör anses hafva stått under Svenska lagarne, så länge han bott i Sverige, dit han sist inflyttade i Nov. månad år 1810. Och längre tillbaka synes det mig alldeles omöjligt, at han får begagna Svenska lagarne om föråldringstiden, hvilken således äfven efter dessa lagar ej lupit til ända, då instämningen skedde.

Om man ej vill påstå, at alla de förbindelser, man i *et* land ådragit sig, skola vara afbördade och försvunna derigenom, at man flyttat til *et annat*; så måste det medgifvas, at förbindelserna öfverallt gälla efter de lagar, hvarunder de blifvit ingångna. Det är sant, at svenska domstolar måste dömma efter svenska lagar, och at Professorn Du Puy för närvarande äger rätt at endast vid dessa domstolar svara; men om häraf skulle följa, hvad han vill sluta, nemligen at svenska prescriptionslagar böra gälla äfven för den tid, som lupit förr än Du Puy kunde i Sverige sökas; så vore i och med detsamma hvarje Preussisk fordringsägare dömd at inom svenska la-

